Expozice a terapie pobídkami při léčbě závislostí – diskuze nad výhradami

MUDr. Milan Beniš[1,2], MUDr. Jiří Podlipný, Ph.D.[1,2,3]
[1]Psychiatrická klinika Fakultní nemocnice Plzeň, Plzeň
[2]Univerzita Karlova, Lékařská fakulta v Plzni, Plzeň
[3]Psychiatrická ordinace Duševní zdraví, s. r. o., Planá

Techniky využívající expozic v léčbě psychických poruch jsou rozšířené, dobře známé a mají zpravidla dobře podloženou účinnost. Principu expozice při léčbě závislostí využívá především přístup terapie pobídkami (cue-exposure therapy = CET). Mezi terapeuty a odborníky, kteří se léčbě závislosti věnují, však budí expoziční léčba výhrady. Tyto výhrady mají charakter etických rozvah, principiálních rozporů a pochybností. Tyto výhrady nejčastěji zaznívají v diskuzích a mají charakter expertního stanoviska. Dále platí, že výhrady nelze dohledat v publikované formě, případně nelze dohledat, jakými důkazy jsou podloženy. Nabízí se tyto výhrady zúžit právě na přehled důkazů, včetně důkazů o účinnosti jednotlivých intervencí a terapeutických přístupů. Tímto článkem však nechceme debatu na toto téma ochuzovat.

Klíčová slova: léčba závislosti, expoziční léčba, cue-exposure therapy, kognitivně-behaviorální terapie.

Exposure and cue-exposure therapy in addiction treatment – discussion of reservations

Techniques using exposure in the treatment of mental disorders are widespread, well-known and usually have well-founded effectiveness. In the treatment of addiction, cue-exposure therapy (CET) based on the principle of exposure is mainly used. However, some therapists and experts from the community of people treating substance dependence criticize the use of exposure treatments. Their reservations have the character of ethical considerations, principled contradictions and doubts. These reservations are most often heard in discussions and have the character of an expert opinion. It is also true that reservations cannot be found in publications, or it is impossible to find what evidence they are supported by. We can suggest narrowing these reservations to an overview of the evidence, including evidence of the effectiveness of individual interventions and therapeutic approaches. However, we do not want to limit the debate on this topic with this article.

Key words: addiction treatment, exposure treatment, cue-exposure therapy, cognitive behavioral therapy.

Úvod

Techniky využívající expozic v léčbě psychických poruch jsou rozšířené, dobře známé a mají zpravidla dobře podloženou účinnost (1–3). V léčbě úzkostných poruch představují v rámci kognitivně-behaviorální terapie (KBT), případně behaviorální terapie (BT) metodu nezastupitelnou. Behaviorální i kognitivně behaviorální techniky a přístupy bývají častým cílem kritiky odborníků a terapeutů dynamického zaměření a není tomu jinak ani v případě léčby návykových nemocí. V případě léčby úzkostných

DECLARATIONS:

Declaration of originality:
The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Conflict of interest and financial disclosures:
None.

Funding/Support:
None.

Cit. zkr: Psychiatr. praxi. 2025;26(3):202-205
https://doi.org/10.36290/psy.2025.033
Článek přijat redakcí: 20. 5. 2024
Článek přijat k tisku: 6. 1. 2025

MUDr. Milan Beniš
benism@fnplzen.cz